

Kluczowe wnioski z badań i rekomendacje

Prof. dr hab. Barbara Szatur-Jaworska
Uniwersytet Warszawski

Czynniki bez wyraźnego wpływu na dostępność usług społecznych

- ❖ **Typ gminy wg MROW** – charakter aktywności ekonomicznej mieszkańców gmin, struktura gospodarstw rolnych czy charakter pozarolniczej działalności gospodarczej nie są czynnikami różnicującymi sytuację starszych mieszkańców lub dostępność usług społecznych szczególnie ważnych z punktu widzenia seniorów.
- ❖ **Sytuacja demograficzna gmin** - nie zaobserwowaliśmy silnego związku między zakresem analizowanych przez nas usług społecznych i ich dostępnością a sytuacją demograficzną badanych gmin – poziomem ich starości demograficznej, dynamiki procesu starzenia się ludności czy rzeczywistego przyrostu liczby ludności (będącego wypadkową przyrostu naturalnego i salda migracji).

Główne czynniki różnicujące dostępność usług społecznych (1)

- ❖ **stan gminnych finansów** – im jest on lepszy, tym więcej usług społecznych oferuje gmina osobom starszym;
- ❖ **stosunek władarzy gminy do potrzeb osób starszych** – wrażliwość na potrzeby osób starszych i trafne identyfikowanie tych potrzeb, gotowość do systematycznego (a nie tylko okazjonalnego) inwestowania publicznych środków w tzw. działania miękkie, czyli takie, które nie przynoszą trwałych materialnych efektów, ale zaspokajają ważne potrzeby seniorów;
- ❖ **dysponowanie przez gminę odpowiednimi lokalami lub budynkami** – takimi, których lokalizacja i stan techniczny pozwalają na realizację dostępnych usług społecznych oraz działkami, na których mogą być wznoszone nowe obiekty lub instalowane nowe urządzenia (np. siłownie plenerowe, boiska, skwery itd.);

Główne czynniki różnicujące dostępność usług społecznych (2)

- ❖ **aktywność lokalnych liderów** (będących pracownikami gminnych instytucji lub społecznikami działającymi w organizacjach pozarządowych) – ich pomysłowość, innowacyjność, kompetencje w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych, umiejętność mobilizowania mieszkańców gmin na rzecz wspólnych inicjatyw;
- ❖ **rozmieszczenie infrastruktury społecznej na terenie gminy** – badaliśmy takie gminy, w których wszystkie kluczowe placówki świadczące usługi społeczne były zlokalizowane w miejscowości będącej siedzibą władz gminnych, co uzupełniały nieliczne świetlice we wsiach, jak i takie, w których kluczowa infrastruktura społeczna była rozmieszczona w różnych miejscowościach; w efekcie w jednych gminach uprzywilejowany dostęp do usług mieli mieszkańcy miejscowości będącej siedzibą władz gminnych, a w innych blisko do ośrodka zdrowia lub do biblioteki mieli mieszkańcy różnych miejscowości.

Barrierey dostępności usług społecznych

- ❖ **Transportowa** (transport publiczny, prywatny, służbowy)
- ❖ **Kadrowa** (kwalifikacje, warunki pracy...)
- ❖ **Finansowa** (gminy i mieszkańcy)
- ❖ **Infrastrukturalna** (drogi, telefony, internet, bariery architektoniczne)
- ❖ **Organizacyjna** (zapisy do lekarzy, koordynacja, trzeci sektor, niewykorzystane zasoby placówek stacjonarnych...)
- ❖ **Spółeczne i psychologiczne** (nieufność, bierność, stereotyp starości, konflikty..)
- ❖ Informacyjne (internet)
- ❖ **Prawne** (niejasność, brak elastyczności, kosztochłonność np. DDPS)

Nasze rekomendacje – wybrane (1)

Znoszenie bariery transportowej

- ❖ Rozwijanie współpracy między sąsiadującymi gminami i powiatami (np. w formie związku powiatowo-gminnego) w zakresie organizacji wspólnej sieci drogowego transportu publicznego, co pozwala na zagęszczenie tej sieci i zwiększenie częstotliwości kursów.
- ❖ Utrzymanie i rozwijanie Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych.
- ❖ Rozwój usług mobilnych (medycznych, socjalnych, kulturalnych).
- ❖ Uelastycznienie przepisów pozwalających na wykorzystanie zasobów transportowych będących w dyspozycji gmin do świadczenia ich mieszkańcom bardziej zindywidualizowanych usług transportowych (m.in. przewozy „od drzwi do drzwi”, transport okazjonalny dla większej liczby osób).
- ❖ Udostępnianie osobom świadczącym usługi społeczne na wsi służbowych samochodów osobowych, dzięki którym mogą one docierać do wszystkich mieszkańców gminy potrzebujących wsparcia.

Nasze rekomendacje – wybrane (2)

Znoszenie barier finansowych

- Subwencja senioralna.
- Dofinansowanie rozwoju rehabilitacji na terenach wiejskich.
- Wyższe dotacje dla placówek dziennego pobytu.

Rozwiązania prawne

- Rozszerzenie opieki wytchnieniowej na osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności.
- Ograniczenie do niezbędnego minimum zakresu wywiadów środowiskowych z osobami kwalifikowanymi do dziennych ośrodków wsparcia .
- Rewizja zasad finansowania przez gminy pobytu mieszkańców w DPS.